

Верес А.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Олійничук Р.П.*

ПОНЯТТЯ ОСУДНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Зміст поняття осудності у кримінальному законодавстві тривалий час не було розкрито, а сам термін «осудність» не використовувався. Лише в Кримінальному кодексі (КК) України 2001 р. законодавець вперше почав використовувати цей термін.

В ст. 19 КК України зазначається, що осудною визнається особа, яка під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними. Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка під час вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого цим Кодексом, перебувала в стані неосудності, тобто не могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними внаслідок хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства або іншого хворобливого стану психіки. До такої особи за рішенням суду можуть бути застосовані примусові заходи медичного характеру. Не підлягає покаранню особа, яка вчинила злочин у стані осудності, але до постановлення вироку захворіла на психічну хворобу, що позбавляє її можливості усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними. До такої особи за рішенням суду можуть застосовуватися примусові заходи медичного характеру, а після одужання така особа може підлягати покаранню [1].

С. В. Чорней зазначає, що осудність характеризує зв'язок особи із злочином, виною та кримінальною відповідальністю. Вона є початковою ланкою системи «осудність – винність – відповідальність», вихідним пунктом принципу суб'єктивного ставлення вчиненого діяння у вину суб'єкта (ч. 2 ст. 2 Кримінального кодексу України). Таким чином, осудність є, перш за все, необхідною передумовою винності, тобто наявності вини у вчиненні злочинного діяння. Як кримінально-правова характеристика психічного стану особи під час вчинення нею такого діяння, осудність є обов'язковою ознакою суб'єкта злочину, а не його суб'єктивної сторони. Відображена законом у складі злочину, осудність як загальна ознака суб'єкта злочину, має значення обов'язкової ознаки складу злочину, відсутність якої означає відсутність такого складу, а відтак, і неможливість настання кримінальної відповідальності, оскільки виключно наявність складу злочину у вчиненому діянні є підставою кримінальної відповідальності (ч. 1 ст. 2 Кримінального кодексу України). Зазначене вище ілюструє виключну значимість осудності в механізмі визнання особи винуватою у вчиненні злочину та застосуванні кримінальної відповідальності. Значення осудності у цьому механізмі зумовлює необхідність чіткого й точного визначення її сутності. Помилка в її визначенні, як ланцюгова реакція, спричинить помилку при визнанні особи винною в злочині та

помилкове застосування чи незастосування кримінальної відповідальності [3, с. 274].

До змісту осудності традиційно включають лише медичну (відсутність у суб'єкта психічних розладів) та психологічну (здатність суб'єкта усвідомлювати свої діяння та керувати ними) [коментарі ч. 1 ст. 19 КК, підручники]. Насправді, зміст цього явища є більш багатим. У будь-якому випадку, до нього слід включати в якості самостійної ознаки, а не замітника психологічної, юридичну ознаку. Сутність останньої полягає в наявності у суб'єкта здатності усвідомлювати юридичні, тобто кримінально-правові наслідки усвідомлено вчиненого злочинного діяння [3, с. 274].

В. М. Куц слушно відзначає, що потреба відокремлення юридичного критерію від інших у формулі осудності та самостійний його розгляд зумовлені насамперед тим, що без юридичного критерію установлення інших – соціально-медичного та психологічного – перетворюється на самоціль, позбавлену юридичного сенсу. Але ж осудність – це, передусім, категорія юридична, оскільки вона є ознакою суб'єкта як елемента саме юридичної конструкції – складу злочину [2, с. 126-127].

Отже, поняття осудності було і залишається актуальною та дискусійною правовою проблематикою, оскільки безпосередньо пов'язане з кримінальною відповідальністю, що є одним із ключових понять кримінального права.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Куц В. М. Проблеми кримінальної відповідальності: навч. посіб. / В. М. Куц. – К.: Національна академія прокуратури України, 2013 – С. 126–127.
3. Чорней С.В. Осудність як передумова винності та кримінальної відповідальності / С.В. Чорней // Часопис Київського університету права. – 2015. – №1. – С. 274-278.

Ворко Є.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Банах С.В.*

РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВА, ПОВ'ЯЗАНОГО ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ КОШТІВ ГРОМАДЯН НА БУДІВНИЦТВО ЖИТЛА

За Конституцією України кожному гарантується право на житло. Реалізація цього права передбачає можливість придбання житла у власність. Ринок житла є важливим чинником забезпечення соціальних потреб населення. Житлове будівництво протягом 2006 – 2010 рр. здійснювалося переважно за рахунок залучення коштів громадян (64,3%). У країні зареєстровано 135 фінансових установ, що залучають кошти приватних інвесторів у будівництво (у цей період залучено понад 9,0 млрд грн, створено 436 фондів). Незважаючи